

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

přesto dobře doplňuje dosavadní nálezy. Neurčitelného kostního materiálu bylo 187 kusů. Tak jako dosud byl početně silně zastoupen tur domácí, *Bos primigenius* f. *taurus*, a to 38 kostními zbytky. V tomto vzorku na druhém místě bylo prase domácí, *Sus scrofa* f. *domestica*, rovněž s 38 kostními zbytky, i když podle dosavadních výsledků mu náleží až třetí místo. Pak následují malí přežvýkavci, ovce a koza domácí, s 24 kusy určených kostí, z nichž 7 patřilo ovci domácí, *Ovis ammon* f. *aries*. V dosud nashromážděném materiálu jsou malí přežvýkavci druhou nejpočetnější skupinou s výskytem i kozy domácí, kterou v tomto materiálu se nepodařilo prokázat. Sedm dalších kostních zbytků patřilo koni, *Equus przewalskii*, o kterém lze dosti obtížně říci, zda šlo o jeho domestikovanou či divokou formu. Rozhodně však patřil k obživě člověka tohoto sídliště, neboť tomu nasvědčují jeho úlomkovité, roztlučené kostní zbytky, některé se stopami po opálení.

Podobně jako v dosavadních nálezích i v tomto materiálu je dost početně zastoupen pes domácí, *Canis lupus* f. *familiaris*, a to 17 zbytky připadajícími dvěma jedincům, z nichž jeden byl mladší, neboť vyzvednuté dlouhé kosti stejné délky, byly bez přirostlých proximálních epifýz.

Mezi divokými zvířaty dominoval na tomto sídlišti jelen obecný, *Cervus elaphus*, který je však v materiálu z této sezóny doložen jen jedním zbytkem, a to ještě parohem.

Zajíc polní, *Lepus europaeus*, je prokázán jak v dosavadních výzkumech prováděných na tomto sídlišti, tak proximální tibii i v tomto vzorku. Mimo to byl nově doložen křeček polní, *Cricetus cricetus*, a to těmito kostními doklady; mandibula sin., pelvis sin., femur dx.

Podle dosud provedených šetření na tomto sídlišti² náleží domácím zvířatům 94,9 % kostních zbytků a volně žijícím druhům 5,1 %. Z dřívějších výsledků jsou na tomto sídlišti doložena ještě tato volně žijící zvířata: srnec obecný, *Capreolus capreolus*, pratur, *Bos primigenius*, prase divoké, *Sus scrofa*, vlk, *Canis lupus*, medvěd, *Ursus arctos* a jezevec *Meles meles*.

P o z n á m k y :

¹ J. Říhovský, Další výzkumná sezóna na velatickém sídlišti v Lovčičkách. Přehledy výzkumů 1970, Brno 1971, 31–33 a předešlá vydání Přehledu výzkumů.

² Z. Kratochvíl, Kostní materiál domácích a divoce žijících zvířat velatické kultury. Nálezová zpráva 1970, 1–50, Archiv AÚ ČSAV Brno.

Knochenmaterial von Haus- und wildlebenden Tieren aus Lovčičky (Bez. Vyškov). Auf der Siedlung in Lovčičky mit Velaticer Kultur aus der Bronzezeit hat man bei 129 bestimmten Knochenüberresten folgende Haustiere beweisen können: Hausrind, *Bos primigenius* f. *taurus*, Hausschwein, *Sus scrofa* f. *domestica*, Hausschaf und -ziege, *Ovis ammon* f. *aries* und *Capra aegagrus* f. *hircus* (aus der früheren Grabung), Pferd (Hauspferd?), *Equus przewalskii*, Haushund, *Canis lupus* f. *familiaris*. Von freilebenden Tieren ist es der Hirsch, *Cervus elaphus*, Feldhase, *Lepus europaeus*, Feldhamster, *Cricetus cricetus*. Aus den vorhergehenden Grabungen (Archiv des Archäologischen Institutes der ČSAV Brno) sind auch weitere freilebende Tiere bewiesen und zwar der Ur-, *Bos primigenius*, Reh, *Capreolus capreolus*, Wildschwein, *Sus scrofa*, Wolf, *Canis lupus*, Bär, *Ursus arctos*, Dachs, *Meles meles*. Aus den bisher durchgeführten Analysen gehören den Haustieren 94,9 % und den freilebenden Tieren 5,1 % der Knochenüberreste an.

DALŠÍ VELATICKO-PODOLSKÝ ŽÁROVÝ HROB Z TĚŠETIC – RUSKÉ ULICE

(okr. Znojmo)

VLADIMÍR PODBORSKÝ, UJEP Brno

(Tab. 56)

Při výkopu pro vodovod v domě p. Ludvíka na Ruské ulici v Těšeticích, okr. Znojmo, porušili na podzim roku 1971 žárový hrob s několika nádobami; hrob náležel velaticko-podolské kultuře počátku pozdní doby bronzové. Jde o další, v pořadí osmý registrovaný hrob z pohřebiště na Ruské ulici, které zde bylo zjištěno členy Archeologické expedice v Těšeticích již v roce 1957.¹ Podle přibližných údajů byl tento nový hrob situován poblíž hrobu č. 1 (srov. plánec v citované původní zprávě, poznámka č. 1).

Hrob č. 8 byl při výkopu r. 1971 zničen, pouze zbytky keramiky výkopce posbíral a předal později členu Archeologické expedice UJEP v Těšeticích-Kyjovicích M. Bálkovi. Podrobnější údaje nebylo již možno zjistit, pouze z nálezů samých je možno usuzovat, že šlo o běžný typ popelnicového pohřbu, vybaveného nejméně čtyřmi nádobami a střepy z nádob dalších. Ze zachráněného střepového materiálu bylo možno rekonstruovat především dvojuchou amforku šedočerného hlazeného povrchu (š okr. cca 11,5 cm; v 19,5 cm) se dvěma prožlábnutými uchy (tab. 56:4), neúplně těž černě leštěné osudíčko (tab. 56:2) a hnízdovitou misku červeno-hnědého zrnitého povrchu (tab. 56:1); patrně z větší amforovité zásobnice pochází dno a část stěny černě uhlazeného povrchu (tab. 56:3);

tato velká nádoba sloužila snad jako popelnice. Část hrnku s větším páskovým uchem při okraji a mírně prohnutým dnem (tab. 56:5) je zcela přepálena a zdeformována, takže rekonstrukce původního tvaru je nemožná; nelze také říci, zda šlo původně o celou nádobu, či jen její fragment, vhozený do hrobu. Stejně je tomu se střepem z tenkostěnné nádoby (poháru ?), zdobené na hnědo-červeně hlazeném povrchu řadou šikmých rýžek (tab. 56:6).

Datování keramiky z nově zjištěného hrobu z Ruské ulice nečiní potíže: zajištěná keramika plně odpovídá dosavadním poznatkům o chronologickém rozsahu daného pohřebiště v mezích stupňů R HA₂—HB₁. Také na určení kulturní příslušnosti (velaticko-podolská fáze kultury středodunajských popelnicových polí) není třeba ničeho měnit. Nově objevený hrob také potvrzuje původní předpoklady, že na Ruské ulici v Těšeticích a v přilehlém okolí jde o větší popelnicové, většinou asi již dnes zničené pohřebiště.

P o z n á m k a :

¹ V. Podborský, Hallstattské žárové hroby z Těšetic, Ruské ulice (okr. Znojmo), SPFFBU E 3 1958, 27—49; týž, Ein Etagengefäß aus Těšetice — Russische Strasse (Südwestmähren), SPFFBU E 4 1959, 27—32.

Ein weiteres Velaticer-Podoler-Brandgrab aus Těšetice — Russische Gasse (Bez. Znojmo). Im Jahre 1971 hat man bei einem Erdaushub in einem Haus in der Russischen Gasse in Těšetice ein Brandgrab der Velaticer-Podoler-Kultur gestört, das dem Gräberfeld angehörte, welches an diesen Stellen schon im Jahre 1957 festgestellt wurde.¹ Der Ausgräber sammelte eine ziemlich grosse Menge Keramik, die er den Mitgliedern der Archäologischen Expedition der UJEP in Těšetice-Kyjovice übergab, nähere Fundumstände des Grabes (in der Reihenfolge handelt es sich um das achte geborgene Grab) wurden allerdings nicht erfasst. Von der geborgenen Keramik gelang es eine doppelhenkelige Amphore, teilweise ein Tonnengefäß und eine kleine Schüssel (Taf. 56:4, 2, 1.) zu rekonstruieren; von einem grossen amphorenartigen Vorratsgefäß (scheinbar Urne) blieb nur der untere Teil (Taf. 56:3) erhalten. Weiter gehörte zum Grabinventar der Teil eines Topfes und der Scherben eines verzierten Gefäßes (Taf. 56:5, 6). Das Grab gehört einem grösseren, heute schon im wesentlichen durch den Gemeindeaufbau vernichteten Gräberfeld der Velaticer-Podoler-Phase der Urnenfelderkultur aus der Wende der Stufen R HA₂—HB₁ an.

KERAMICKÝ DEPOT Z VELATICKÉHO SÍDLIŠTĚ U MORAVSKÉHO PÍSKU

(okr. Hodonín)

ROBERT SNÁŠIL, Slovácké muzeum, Uherské Hradiště

Sídlištní lokalita leží na temeni duny vátých písků, v klínu vytvořeném pravobřežím potůčku Cladic a bývalou inundací řeky Moravy.¹ Sídlíště, objevené při průzkumu 1970, je ničeno těžbou písku. Pro potřeby těžby je postupně v pruzích strhávána povrchová, asi 40 cm silná orníční vrstva spolu s 10 cm podložních písků.

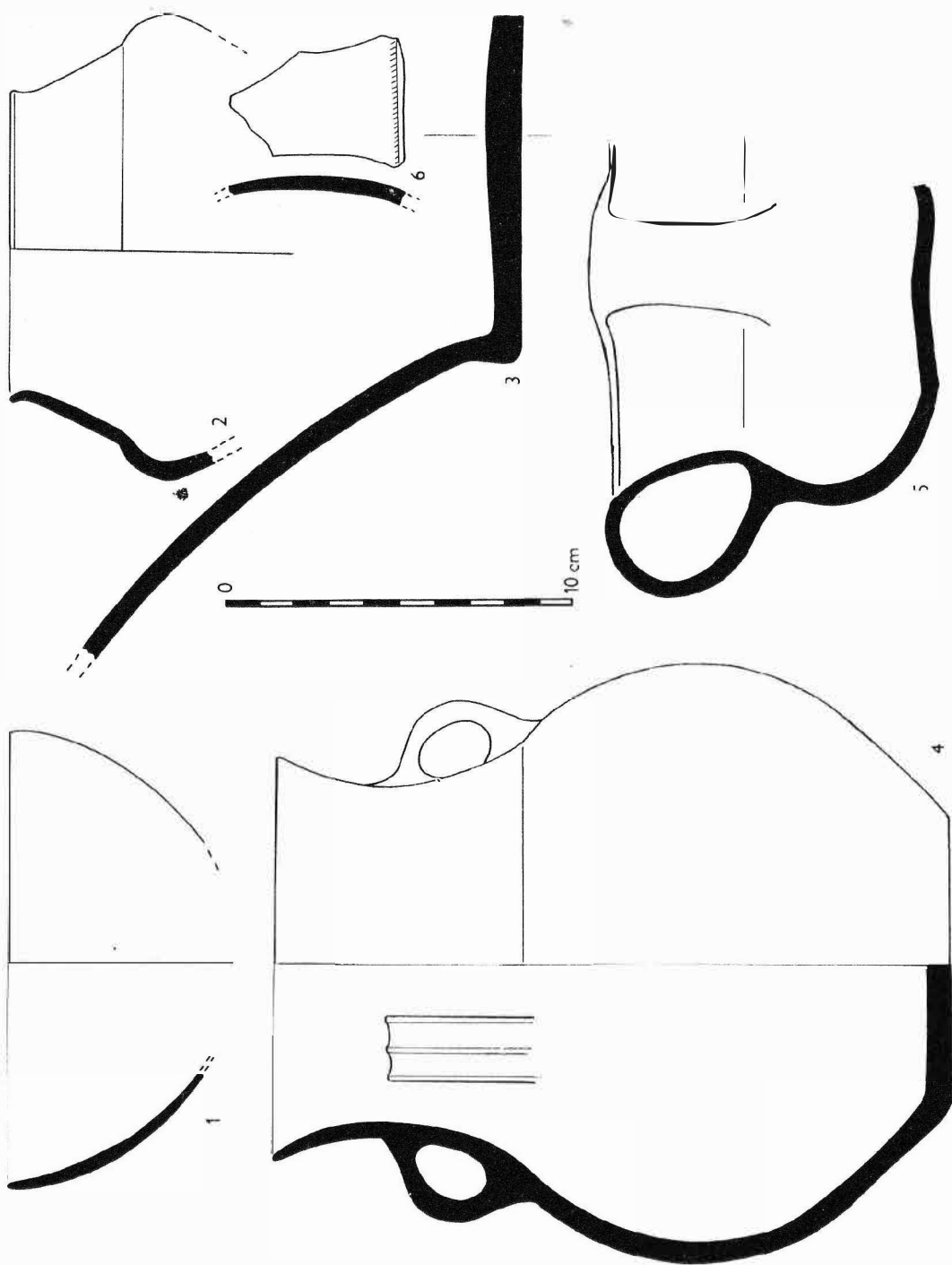
Průzkumem, provedeným dne 5. 7. 1971 pisatelem příspěvku a L. Zacharem na menší, nově odkryté ploše, byla v uvedené hloubce, tj. asi 50 cm pod současnou úrovní, prozkoumána spodní zachovalá část sídlíštní jámy mísovitého tvaru o průměru 100 × 90 cm a max. hloubce 20 cm, vyplněná tmavohnědou až černou hlinou, obsahující většinou atypické střepy z výdutí nezdobených nádob. Na základě dřívějších povrchových sběrů a keramiky z prozkoumaného objektu bylo možné zařadit sídlíště rámcově do konce doby bronzové a na počátek doby halštatské bez možnosti dalšího bližšího přisouzení té které kultuře.

Teprve až nález z 21. 8. téhož roku, učiněný zaměstnanci pískovny a ohlášený Slováckému muzeu, umožnil zařazení sídlíště do velatické kultury.

Při těžbě písku ve východní části se v horní podložní písčité vrstvě uvolnil obsah jámy, který sjel po šikmém profilu na dno pískovny. Archeologický obsah výplně byl dělnsky pečlivě vybrán a uložen stranou. Zřícená tmavohnědá hlinitá výplň objektu byla pak referentem ještě jednou přebrána. Získali jsme ještě několik menších keramických úlomků a prozkoumali i zbývající neporušenou část objektu při horní hraně profilu pískovny, vyplněnou ještě značným množstvím keramiky. Tímto způsobem byl patrně zachráněn všechn obsah objektu, mimo jeho horní část, uříznutou buldozerem při skrývce (ca 10 cm).

Na základě zbytku objektu můžeme říci, že šlo patrně o prostou, neupravenou jámu mísovitého až kotlovitého tvaru o průměru 1—1,5 m, od srovnaného povrchu zahloubenou kolem 40—50 cm. Tímto přibližným rozměrům by odpovídal i odhad kubatury hlinité výplně.

Z archeologických artefaktů obsahoval objekt výhradně keramiku — pouze šálky — ve značném počtu, v době nálezů již ve střepích. Konkrétní čísla ani rozměry nemůžeme uvést, neboť nález není definitivně zpracován. Z uvedených měř objektu vyplývá, že byl keramikou patrně doslova vyplněn, počítáme-li s tím, a jak nasvědčují i čerstvé lomy střepů, že tu byla uložena keramika kusová. Šálky

Tab. 56

Těšetice (okr. Znojmo). Ruská ulice. Velaticko-podolský žárový hrob. — Russische Gasse. Velaticer-Podoler Brandgrab.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné